

บทที่ 4

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

การดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ถึงแม้จะได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับหนึ่งว่าประสบความสำเร็จในการป้องกันมิให้ พระภิกษุสามเณรภายในวัดมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุข และสามารถป้องกันพฤติกรรม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด แต่กว่าความสำเร็จดังกล่าวจะ เกิดขึ้นได้ วัดต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ อีกทั้งปัญหาและอุปสรรคบางอย่าง ก็ยังส่งผลทำให้วัดไม่สามารถกำจัดอบายมุขบางประเภทให้หมดไปได้ ปัญหาหรืออุปสรรค ดังกล่าวนั้นเมื่อมองโดยภาพรวมแล้วมี 2 ด้านด้วยกันคือ ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารการ ปกครองกับปัญหาและอุปสรรคด้านการเผยแผ่

4.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารการปกครอง

ปัญหาด้านการบริหารการปกครองสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ การปกครอง ภายในคณะสงฆ์และการปกครองฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญหรือมาประกอบพิธีกรรมที่วัด โดยมี รายละเอียดดังนี้

4.1.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารการปกครองภายในสังฆมณฑล

ปัญหาด้านการบริหารการปกครองภายในสังฆมณฑลของวัดชลประทานฯ มีอยู่หลาย ประการด้วยกัน แต่ผู้วิจัยจะนำมากล่าวเฉพาะปัญหาที่ปรากฏอย่างชัดเจน และมีผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขของวัด และปัญหาดังที่กล่าวมานั้น มี 4 ประเด็นหลักด้วยกันดังนี้

1) ปัญหาเรื่องพระภิกษุสามเณรมีเป็นจำนวนมากทำให้การปกครองดูแลไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เพราะในแต่ละปีพระภิกษุสามเณรที่จำพรรษาในวัดชลประทานฯ มีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะปี 2548 มีพระภิกษุอยู่จำพรรษามาก 205 รูป นอกจากนั้นในแต่ละเดือนก็จะมีพระ

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ครั้งต่อ ๆ ไปจะใช้คำย่อว่า “วัดชลประทานฯ” แทน

นวกะซึ่งอุปสมบทเข้ามาใหม่เดือนละไม่ต่ำกว่า 50 รูป² ในแต่ละเดือนจึงมีพระภิกษุประจำอยู่ในวัดจำนวน 250-300 รูป จึงกลายเป็นภาระหนักสำหรับการปกครองดูแลซึ่งอาจกลายเป็นช่องว่างให้เกิดอบายมุขขึ้นในวัดได้ ในประเด็นนี้ พระมหาเผียน อนุจาริ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสได้แสดงทัศนะว่า “การที่พระภิกษุสามเณรที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก บางครั้งก็สร้างปัญหาให้กับวัดเพราะยากที่จะดูแลได้ทั่วถึง เมื่อดูแลไม่ทั่วถึงก็อาจจะมีปัญหาหลายอย่างตามมารวมทั้งเรื่องอบายมุข เช่น การสูบบุหรี่...”³ ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลของพระมหาสหัส จิตสโร ซึ่งกล่าวว่า “การที่พระภิกษุสามเณรมีมากนับว่าเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการดำเนินนโยบายของวัดก็ได้ เพราะเป็นการยากที่จะทำให้พระภิกษุสามเณรทุกรูปอยู่ในกรอบแห่งพระธรรมวินัยเสมอเหมือนกันหมด ซึ่งอาจจะมีบางรูปที่ขาดจิตสำนึกสามารถใช้ช่องว่างของการปกครองก่ออบายมุขขึ้นมาได้”⁴

จากข้อมูลที่น่าเสนอมาทำให้สรุปได้ในระดับหนึ่งว่า จำนวนพระภิกษุสามเณรที่มากของวัด ก็จัดเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งต่อการดำเนินนโยบายของวัด

2) พระภิกษุสามเณรย้ายเข้ามาสังกัดวัดใหม่ไม่ทราบกฎระเบียบและอุดมการณ์ของวัด พระภิกษุสามเณรมาพักอาศัยอยู่ที่วัดชลประทานฯ ด้วยเหตุผลหลักสองประการคือ เพื่อศึกษาเล่าเรียนและเพื่อเรียนรู้กิจกรรมด้านการเผยแผ่ พระภิกษุสามเณรเหล่านี้เมื่อจบการศึกษาหรือเรียนรู้กิจกรรมด้านการเผยแผ่ได้ในระดับหนึ่งก็จะย้ายไปสังกัดวัดอื่นโดยเฉพาะวัดในต่างจังหวัดเพื่อไปสร้างงานของตนเองตามอุดมการณ์ของพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ทั้งในด้านการศึกษาและการเผยแผ่ และเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้รูปอื่นได้เข้ามาอยู่เพื่อการศึกษาหรือเรียนรู้งานเผยแผ่ต่อไปอีก ดังนั้น ในแต่ละปีจะมีพระภิกษุสามเณรที่ย้ายออกไปและย้ายเข้ามาสังกัดวัดใหม่เป็นจำนวนมาก ปัญหาในส่วนนี้ก็คือผู้ที่ย้ายเข้ามาสังกัดวัดใหม่บางรูปยังไม่ทราบกฎระเบียบและอุดมการณ์ของวัด อาจจะมีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้ จะเห็นได้จากคำกล่าวของพระครูพิมลสรกิจ ซึ่งกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “พระเณรที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่บางรูปไม่ทราบว่าที่วัดนี้ห้ามสูบบุหรี่ อยู่ที่ไหนเคยสูบกี่เลยสูบ บางรูปก็ซื้อหอยเพราะอยู่ที่อื่นซื้อได้ แต่เมื่อทราบกฎระเบียบของวัดโดยส่วนมากก็จะเลิกพฤติกรรมดังกล่าวเสีย”⁵ จากคำกล่าวของ

²สัมภาษณ์ พระครูพิมลสรกิจ (พระมหาปิ่นแก้ว ธมฺมวิตฺตโก), เลขานุการพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) 15 มีนาคม 2549.

³สัมภาษณ์ พระมหาเผียน อนุจาริ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ฝ่ายการเผยแผ่, 13 มีนาคม 2549.

⁴สัมภาษณ์ พระมหาสหัส จิตสโร, 15 มีนาคม 2549.

⁵สัมภาษณ์ พระครูพิมลสรกิจ (พระมหาปิ่นแก้ว ธมฺมวิตฺตโก), เลขานุการพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), 15 มีนาคม 2549.

ท่านพระครูพิมลสรกิจ ทำให้เห็นว่าการไม่ทราบกฎระเบียบของพระภิกษุสามเณรซึ่งย้ายเข้ามาสังกัดวัดใหม่นั้นจัดเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของการกำจัดอบายมุขในวัด

3) ทางวัดขาดการประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของวัด ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งของวัดชลประทานฯ ในการดำเนินนโยบายกำจัดอบายมุขก็คือ การขาดการประชุมทำความเข้าใจหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องกฎระเบียบของวัด รวมถึงปัญหาอบายมุขภายในวัด เหตุที่กล่าวเช่นนี้ ผู้วิจัยได้หมายความว่าทางวัดไม่ได้มีการประชุมกันเลย จริง ๆ แล้วโดยปกติทุกวันพระอุโบสถหลังจากฟังปาติโมกข์แล้วก็มีการประชุมกันทุกครั้ง แต่การประชุมนั้นเป็นการประชุมในเรื่องทั่วไปไม่ได้เจาะจงเรื่องกฎระเบียบที่เกี่ยวกับอบายมุข และประเด็นสำคัญคือการปกครองภายในวัดเกี่ยวข้องกับบุคคลสามกลุ่มด้วยกัน คือ พระภิกษุสามเณร ศิษย์วัด และฆราวาสผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรม ตามหลักการทางวัดควรจัดประชุมร่วมกัน เพื่อให้รับทราบกฎระเบียบและข้อปฏิบัติอันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือเพื่อให้ทั้งสามกลุ่มได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเรื่องอบายมุขที่รับรู้ทั้งในฝ่ายตนเองและฝ่ายอื่น เพื่อจะได้ช่วยกันหาหนทางป้องกันและแก้ไข แต่ที่ผ่านมาก็ิจกรรมในลักษณะเช่นนี้ของวัดมีน้อย เมื่อไม่มีการประชุมร่วมกันอาจเป็นเหตุให้ข้อปฏิบัติของแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กลายเป็นอุปสรรคในการดำเนินนโยบาย เปิดช่องว่างให้เกิดอบายมุขขึ้นได้หรือไม่สามารถกำจัดอบายมุขให้หมดไปอย่างเด็ดขาดได้

4) พระภิกษุสามเณรไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของวัด การไม่ให้ความร่วมมือของพระภิกษุสามเณรภายในวัด ที่กล่าวเช่นนี้มีได้หมายความว่าพระภิกษุสามเณรของวัดชลประทานฯ ไม่ให้ความร่วมมือ เพราะที่ผ่านมาก็ไม่เคยปรากฏข่าวว่าพระภิกษุสามเณรของวัดชลประทานฯ มีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขจนเป็นเหตุให้วัดได้รับความเสื่อมเสีย ซึ่งก็เป็นเครื่องยืนยันว่าพระภิกษุสามเณรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของวัดเป็นอย่างดี แต่ที่ผู้วิจัยได้ยกประเด็นนี้ขึ้นมากล่าวว่าเป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข เพราะมองในภาพรวมว่าเป็นเรื่องปกติของการดำเนินนโยบายทุกอย่างว่าย่อมมีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย กรณีของวัดชลประทานฯ ก็เช่นเดียวกัน อาจจะมีพระภิกษุสามเณรบางส่วนไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจเป็นเพราะเหตุผลหลายประการ เช่น เพราะไม่เข้าใจในอุดมการณ์ของวัด หรือเพราะกระแสการไหลบ่าของเทคโนโลยีเข้าสู่เขตวัด จึงเป็นเหตุให้พระภิกษุสามเณรบางรูปเผลอสติปล่อยตัวให้ไหลไปตามกระแสของอบายมุขที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีเหล่านั้นจนควบคุมตนเองไม่ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการดำเนินนโยบายกำจัดอบายมุขของวัด กล่าวได้ว่าวัดต้องให้หลายวิธีการกับบุคคลเหล่านี้

ตั้งแต่การปลูกฝังจิตสำนึกจนถึงกับขับไล่ออกจากวัด เพราะหากไม่จัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง ความเสื่อมเสียหลายอย่างก็จะเกิดกับวัดได้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ภายในวัดที่ทางวัดต้องประสบได้ในระดับหนึ่ง แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นการแสดงทัศนะของพระภิกษุเพียงบางส่วนซึ่งเป็นการมองปัญหาในภาพรวม จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าปัญหาทั้งสี่ประการที่ทางวัดต้องประสบนั้น ข้อใดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขมากนักน้อยเพียงใด เพราะมองเห็นปัญหาในจุดนี้ ผู้วิจัยจึงได้แจกแบบสอบถามพระภิกษุที่จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯ จำนวน 152 รูป และจากฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญหรือทำกิจกรรมที่วัด จำนวน 300 คน เพราะคิดว่าพระภิกษุที่จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯ และฆราวาสผู้มาประกอบบำเพ็ญบุญที่วัดอยู่เป็นประจำจะสามารถสะท้อนปัญหาด้านการปกครองคณะสงฆ์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทั้งของบรรพชิตและฆราวาส ทำให้เห็นถึงปัญหาด้านการปกครองภายในคณะสงฆ์ชัดเจนขึ้น

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามบรรพชิตผู้จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯ และฆราวาสผู้ที่มาบำเพ็ญบุญที่วัด เนื่องจากท่านเหล่านี้เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการบริหารการปกครองภายในวัด โดยเฉพาะพระภิกษุถือว่ามีส่วนการณโดยตรงโดย ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์และใกล้เคียงกับความเป็นจริง

1) กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบรรพชิต ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ภายในวัด ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าบรรพชิตที่จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯ มีทัศนะเช่นไรเกี่ยวกับปัญหาการปกครองคณะสงฆ์ภายในวัด ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ปรากฏตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1

ข้อใดต่อไปนี ที่ท่านคิดว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อความ	จำนวนความถี่	ร้อยละ
พระภิกษุ สามเณรในวัดมีจำนวนมากทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง	73	33.18
พระภิกษุสามเณรย้ายเข้ามาสังกัดวัดใหม่เป็นจำนวนมากไม่ทราบกฎระเบียบวัด	51	23.18
ทางวัดขาดการประชุมทำความเข้าใจเรื่องกฎระเบียบวัด	55	25.00
พระภิกษุสามเณร ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบวัด	41	18.64
รวม	220	100.00

หมายเหตุ: คิดจากความถี่ของจำนวนการตอบแบบสอบถามทั้งหมด

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข ในด้านการปกครองพระสงฆ์ในวัด ได้แก่ พระภิกษุสามเณรในวัดมีจำนวนมาก ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง ร้อยละ 33.18 (73 คะแนน) ทางวัดขาดการประชุมทำความเข้าใจเรื่องกฎระเบียบวัด ร้อยละ 25.00 (55 คะแนน) พระภิกษุสามเณรย้ายเข้ามาสังกัดวัดใหม่เป็นจำนวนมากไม่ทราบกฎระเบียบวัด ร้อยละ 23.18 (51 คะแนน) พระภิกษุสามเณรไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบวัด ร้อยละ 18.64 (41 คะแนน)

2) กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นฆราวาส ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการบริหารการปกครองพระสงฆ์ในวัด ซึ่งในการศึกษาวิจัยส่วนนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่า ฆราวาสที่มานำเพ็ญบุญที่วัดชลประทานฯ จะมีทัศนะเช่นไรเรื่องปัญหาด้านการปกครองคณะสงฆ์ของวัด ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ทราบผลตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2

ข้อต่อไปนี ที่ท่านคิดว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อความ	จำนวนความถี่	ร้อยละ
พระภิกษุ สามเณรในวัดมีจำนวนมาก ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง	163	36.14
พระภิกษุสามเณรย้ายเข้ามาสังกัดวัดใหม่เป็นจำนวนมากไม่ทราบกฎระเบียบวัด	93	20.62
ทางวัดขาดการประชุมทำความเข้าใจเรื่องกฎระเบียบวัด	82	18.18
พระภิกษุสามเณร ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบวัด	113	25.06
รวม	451	100.00

หมายเหตุ: คิดจากความถี่ของจำนวนการตอบแบบสอบถามทั้งหมด

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข ในด้านการปกครองพระสงฆ์ในวัด ได้แก่ พระภิกษุสามเณรในวัดมีจำนวนมาก ทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง ร้อยละ 36.14 (163 คะแนน) พระภิกษุสามเณร ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบวัด ร้อยละ 25.06 (113 คะแนน) พระภิกษุสามเณรย้ายเข้ามาสังกัดวัดใหม่ เป็นจำนวนมากไม่ทราบกฎระเบียบวัด ร้อยละ 20.62 (93 คะแนน) ทางวัดขาดการประชุมทำความเข้าใจเรื่องกฎระเบียบวัด ร้อยละ 18.18 (82 คะแนน)

ประเด็นปัญหาด้านการปกครองภายในคณะสงฆ์นั้น เมื่อกล่าวโดยภาพรวมแล้วจะเห็นว่าทั้งพระสงฆ์และฆราวาสผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่า การที่พระภิกษุภายในวัดมีเป็นจำนวนมากเป็นปัญหาด้านการปกครองที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขมากที่สุด

4.1.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารการปกครองฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรมที่วัด

อุปสรรคและปัญหาที่ทางวัดต้องประสบในการป้องกันไม่ให้ฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญหรือประกอบพิธีกรรมที่วัดมีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข เมื่อกล่าวโดยภาพรวมแล้วมีอยู่ 4 ประการด้วยกัน ดังนี้

1) ทางวัดขาดเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแล การขาดเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลอย่างเป็นกิจจะลักษณะ เป็นประเด็นหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขของวัดชลประทานฯ กล่าวคือ ถึงแม้วัดจะมีกฎระเบียบที่ชัดเจนว่า ฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญหรือมาประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่วัดต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข แต่กฎระเบียบเหล่านั้นไม่สามารถทำให้วัดปลอดจากอบายมุขได้ทั้งหมด เนื่องจากฆราวาสส่วนหนึ่งยังคงมีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น การสูบบุหรี่ และการซื้อหวย โดยเฉพาะผู้ที่มาวัดชลประทานฯ เป็นครั้งแรก ยังไม่ทราบกฎระเบียบของวัด ปัญหานี้เกิดขึ้นเพราะทางวัดขาดเจ้าหน้าที่คอยประชาสัมพันธ์ให้ฆราวาสได้ทราบถึงกฎระเบียบของวัด รวมถึงไม่มีเจ้าหน้าที่คอยเตือนสติผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุข หากทางวัดมีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลด้านนี้อย่างเป็นกิจจะลักษณะ ปัญหาอบายมุขในวัดก็จะลดลง เนื่องจากผู้ที่ไม่ทราบกฎระเบียบก็จะได้ทราบ ส่วนผู้ที่เผลอสติก็จะได้มีคนคอยเตือนให้ได้สำรวมระวัง เมื่อทางวัดขาดเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ด้านนี้ การจะทำให้ฆราวาสที่มาม่าบำเพ็ญบุญที่วัดปลอดจากอบายมุขก็เป็นไปได้ยาก

2) ขาดการประชุมทำความเข้าใจกับเจ้าภาพเรื่องกฎระเบียบวัด เมื่อฆราวาสมีความประสงค์จะมาประกอบพิธีกรรมที่วัด ทางวัดควรจะเรียกเจ้าภาพมาประชุม เพื่อบอกให้ทราบถึงกฎระเบียบในการประกอบพิธีกรรมโดยเฉพาะเรื่องอบายมุข พร้อมกันนั้นก็ให้เจ้าภาพได้รับภาระประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่มาร่วมงานได้ทราบ ซึ่งเป็นอีกอุบายหนึ่งอันจะทำให้ผู้ที่มาร่วมงานได้ทราบถึงกฎระเบียบของวัดเกี่ยวกับเรื่องอบายมุข เป็นการป้องกันการก่ออบายมุขในวัดได้ในระดับหนึ่ง แต่จากการสอบถามพระเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเรื่องการประกอบพิธีกรรม ทำให้ทราบว่าทางวัดไม่ได้มีการประชุมทำความเข้าใจกับเจ้าภาพเกี่ยวกับเรื่องนี้ อบายมุขบางประเภทจึงยังปรากฏอยู่ในวัด อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประกอบพิธีกรรม โดยเฉพาะจากผู้ที่มาร่วมงาน กรณีนี้ก็จัดเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข

3) ทางวัดขาดคู่มือเกี่ยวกับกฎระเบียบในการประกอบพิธีกรรม ปัญหาอีกอย่างหนึ่งของวัดชลประทานฯ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขก็คือ การขาดหนังสือคู่มือเกี่ยวกับกฎระเบียบในการประกอบพิธีกรรมที่วัด กล่าวคือโดยปกติบุคคลทั่วไปจะ

ทราบถึงกฎระเบียบเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมปลอดอบายมุขของวัดผ่านงานด้านการเผยแผ่ เช่น การแสดงธรรม บรรยายธรรม และปาฐกถาธรรมของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) เจ้าอาวาสและคณะสงฆ์ของวัด รวมถึงจากคำบอกเล่าของญาติหรือคนรู้จักที่เคยมาจัดพิธีกรรมที่วัดเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากวัดไม่มีหนังสือหรือเอกสารอันเป็นคู่มือที่กล่าวถึงกฎระเบียบและลำดับขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมที่วัดโดยเฉพาะ ขรวาสหลายท่านจึงได้ปฏิบัติตนขัดกับหลักการของวัด หากวัดจัดพิมพ์หนังสือคู่มือในการประกอบพิธีกรรมที่กล่าวถึงรายละเอียดของกฎระเบียบและขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมอย่างชัดเจนออกเผยแผ่ ก็จะทำให้บุคคลโดยทั่วไปได้ศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักการของวัด

4) ขรวาสไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของวัด ในกรณีนี้ผู้วิจัย หมายถึง ขรวาสที่ทราบกฎระเบียบของวัดเป็นอย่างดีแต่ไม่ยอมปฏิบัติตาม ซึ่งมีอยู่จำนวนไม่น้อยเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเหตุผลหลายประการ ยกตัวอย่าง การควบคุมตนเองไม่ได้ เช่น ผู้ที่ติดบุหรี่ แม้ว่าจะทราบดีว่าทางวัดมีกฎระเบียบห้ามสูบบุหรี่ในวัด แต่เมื่อต้องการสูบก็สูบเพราะไม่สามารถควบคุมตนเองได้ หรือการขาดจิตสำนึก ในกรณีนี้หมายถึง ขรวาสบางท่าน บางกลุ่มที่ไม่ให้ความสำคัญต่อกฎระเบียบของวัด แม้จะทราบดีว่าวัดมีกฎระเบียบเรื่องห้ามอบายมุข แต่ก็พร้อมที่จะฝ่าฝืนโดยไม่ให้ความสนใจ หรือรู้สึกละเลยต่อพฤติกรรมของตน ทั้งนี้โดยส่วนมากจะเกิดจากการไม่ยอมรับในอุดมการณ์ของวัด ดังนั้น การไม่ให้ความร่วมมือของขรวาสถือได้ว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข ตรงกับที่คนเหล่านี้ยังไม่เปลี่ยนทัศนคติการที่วัดจะปลอดจากอบายมุขคงเป็นไปได้ยาก

4.1.3 ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสำรวจเพื่อต้องการทราบทัศนะของพระสงฆ์ที่จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯ และทัศนะของขรวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดว่ามีความคิดเห็นเช่นไรเกี่ยวกับอุปสรรคของวัดในการป้องกันไม่ให้ขรวาสผู้มาบำเพ็ญบุญก่ออบายมุขขึ้นภายในวัด หรือมองปัญหาใดว่าเป็นปัญหาที่พบบ่อยที่สุดหรือส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุขมากที่สุด ซึ่งผลจากการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามทำให้ทราบถึงทัศนะของพระสงฆ์และขรวาสเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างชัดเจน

1) กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบรรพชิต ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอุปสรรคในการป้องกันพฤติกรรมการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของขรวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าบรรพชิตภายในวัดชลประทานมีทัศนะเช่นไรเกี่ยวกับอุปสรรคในการป้องกันพฤติกรรม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลตามตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3

ข้อใดต่อไปนี้เป็นอุปสรรคในการป้องกันพฤติกรรม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อความ	จำนวนความถี่	ร้อยละ
ทางวัดขาดเจ้าหน้าที่ที่คอยสอดส่องดูแล	61	27.48
ทางวัดขาดการประชุมกับเจ้าภาพเรื่องการห้ามมิอบายมุข	47	21.17
ทางวัดไม่มีคู่มือเกี่ยวกับกฎกติกาหรือวิธีปฏิบัติเมื่อมาจัดพิธีกรรมในวัด	47	21.17
ฆราวาสไม่ยอมปฏิบัติตามกฎกติกาของวัด	67	30.18
รวม	222	100.00

หมายเหตุ: คิดจากความถี่ของจำนวนการตอบแบบสอบถามทั้งหมด

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการป้องกันพฤติกรรม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด ได้แก่ ฆราวาสไม่ยอมปฏิบัติตามกฎกติกาของวัด ร้อยละ 30.18 (67 คะแนน) ทางวัดขาดเจ้าหน้าที่ที่คอยสอดส่องดูแล ร้อยละ 27.48 (61 คะแนน) ทางวัดไม่มีคู่มือเกี่ยวกับกฎกติกาหรือวิธีปฏิบัติเมื่อมาจัดพิธีกรรมในวัด และ ทางวัดขาดการประชุมกับเจ้าภาพเรื่องการห้ามมิอบายมุข ร้อยละ 21.17 (47 คะแนน)

2) กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นฆราวาส ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอุปสรรคในการป้องกันพฤติกรรม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดในการวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการทราบว่า ฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดมีทัศนะเช่นไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลตามตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4

ข้อใดต่อไปนี้เป็นอุปสรรคในการป้องกันพฤติกรรม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของภราวาส
ผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อความ	จำนวนความถี่	ร้อยละ
ทางวัดขาดเจ้าหน้าที่ที่คอยสอดส่องดูแล	158	30.10
ทางวัดขาดการประชุมกับเจ้าภาพเรื่องการห้ามมิอบายมุข	102	19.43
ทางวัดไม่มีคู่มือเกี่ยวกับกฎกติกาหรือวิธีปฏิบัติเมื่อมาจัดพิธีกรรมในวัด	108	20.57
ภราวาสไม่ยอมปฏิบัติตามกฎกติกาของวัด	157	29.90
รวม	525	100.00

หมายเหตุ: คิดจากความถี่ของจำนวนการตอบแบบสอบถามทั้งหมด

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการป้องกันพฤติกรรม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของภราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด ได้แก่ ทางวัดขาดเจ้าหน้าที่ที่คอยสอดส่องดูแล ร้อยละ 30.10 (158 คะแนน) ภราวาสไม่ยอมปฏิบัติตามกฎกติกาของวัด ร้อยละ 29.90 (157 คะแนน) ทางวัดไม่มีคู่มือเกี่ยวกับกฎกติกาหรือวิธีปฏิบัติเมื่อมาจัดพิธีกรรมในวัด ร้อยละ 20.57 (108 คะแนน) และทางวัดขาดการประชุมกับเจ้าภาพเรื่องการห้ามมิอบายมุข ร้อยละ 19.43 (102 คะแนน)

4.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเผยแผ่

4.2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเผยแผ่ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์

การดำเนินนโยบายด้านการเผยแผ่ เป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่วัดชลประทานฯนำมาใช้ในการดำเนินนโยบายในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข และกล่าวได้ว่ากิจกรรมในด้านนี้ได้ก่อให้เกิดคุณูปการอย่างมากมาต่อการดำเนินนโยบายของวัด มีส่วนสำคัญที่ทำให้วัดประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินกิจกรรมด้านการเผยแผ่ทาง

วัดได้ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ซึ่งปัญหาบางอย่างก็ยิ่งใหญ่จนเป็นเหตุให้การดำเนินนโยบายต้องหยุดชะงักเช่นกัน จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านการเผยแผ่ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถประมวลได้ดังนี้

1) จำนวนพระภิกษุที่ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่ลดน้อยลง ปัญหาที่สำคัญของการดำเนินกิจกรรมด้านการเผยแผ่ก็คือ ปัญหาการขาดบุคลากร ซึ่งวัดจำนวนมากกำลังประสบกับปัญหานี้อยู่ ไม่เว้นแม้แต่วัดชลประทานฯ กล่าวคือ ในปัจจุบันจำนวนพระภิกษุที่ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่ลดลง แตกต่างจากในสมัยก่อน สำหรับเรื่องนี้ พระมหาบุญนำ อคฺคธมฺโม เลขาธิการศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนาวัดชลประทานฯ ได้บอกถึงสาเหตุที่ทำให้พระภิกษุผู้ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่ลดน้อยลงซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 2 ประเด็นคือ

ก) การย้ายสังกัดวัดของพระภิกษุที่ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่ ทำให้วัดสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถด้านการเผยแผ่ กล่าวคือบางรูปก็ย้ายจากวัดชลประทานฯ ไปเป็นเจ้าอาวาสที่อื่นเพื่อสร้างงานของตัวเอง บางรูปก็ลาสิกขา หรือมรณภาพไป สภาวการณ์เหล่านี้เป็นปัจจัยให้พระภิกษุที่ทำงานด้านการเผยแผ่ของวัดลดน้อยลง ไม่เพียงพอกับงาน หรือความต้องการของสังคม

ข) วัดขาดกระบวนการในการฝึกอบรมพระนักเผยแผ่รุ่นใหม่ จึงทำให้ไม่มีบุคลากรรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนรุ่นเก่า⁶

จากสาเหตุทั้งสองประการที่พระมหาบุญนำ อคฺคธมฺโม ได้กล่าวถึง เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้ว ทำให้เห็นถึงความเป็นจริงว่าสาเหตุทั้งสองประการนี้เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาการขาดพระนักเผยแผ่ของวัด โดยเฉพาะประเด็นที่สองมีส่วนสำคัญมากเพราะในปัจจุบันวัดไม่มีนโยบายหรือหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมพระให้เป็นพระนักเผยแผ่อย่างจริงจังหรือเป็นกิจจะลักษณะ ยังคงใช้ระบบการฝึกตามอัธยาศัย หรือการเรียนรู้จากรุ่นพี่ กล่าวคือ รูปใดต้องการจะเป็นพระนักเผยแผ่ก็ต้องชวนช่วยฝึกฝนพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาเรียนรู้วิธีการจากรุ่นพี่ แล้วใช้การแสดงธรรม ปาฐกถาธรรม และบรรยายธรรม ในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมงานศพ งานบวช และงานแต่งงานฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นพระนักเผยแผ่ได้ต้องมีพื้นฐานมาจากความศรัทธาในงานด้านการเผยแผ่และต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการฝึกฝนเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้เองจำนวนพระนักเผยแผ่ของวัดจึงลดน้อยลง เป็นเหตุให้กิจกรรมด้านการเผยแผ่ของวัดไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หากวัดมีหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมพระนักเผยแผ่

⁶สัมภาษณ์ พระมหาบุญนำ อคฺคธมฺโม (บุญวงศ์), เลขาธิการศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา, 15 มีนาคม 2549.

อย่างเป็นกิจจะลักษณะและมีกฎระเบียบอย่างชัดเจนเพื่อให้พระภิกษุทุกรูปของวัดเข้าฝึกอบรมตามหลักสูตรการฝึกอบรมพระนักเผยแผ่ บุคลากรของวัดก็คงไม่ขาดช่วงเมื่อรุ่นเก่าย้ายไปก็จะมีรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทน กิจกรรมด้านการเผยแผ่ก็จะดำเนินไปได้โดยต่อเนื่อง

2) ขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์หนังสือหรือเอกสารเผยแผ่ การจัดพิมพ์หนังสือหรือเอกสารธรรมะแจกเป็นพุทธศาสนตัวอย่างหนึ่งที่ทางวัดใช้ในการดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข เนื่องจากหนังสือหรือเอกสารที่กล่าวถึงโทษที่เกิดจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข และที่กล่าวถึงผลดีที่เกิดจากการไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง เป็นสื่อให้บุคคลโดยทั่วไปได้รู้ถึงโทษภัยของอบายมุขและเข้าใจถึงอุดมการณ์หรือหลักการของวัดมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดผลคือการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบายหรือกฎระเบียบของวัด แต่ในปัจจุบัน การจัดพิมพ์หนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ แจกแก่พุทธบริษัทนั้นลดน้อยลง ทั้งนี้เพราะการจัดพิมพ์หนังสือในแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณสูง ทางวัดไม่มีทุนทรัพย์มากเพียงพอที่จะพิมพ์หนังสือหรือเอกสารแจกได้ตลอด หนังสือหรือเอกสารที่พิมพ์แจกจึงมีเฉพาะช่วงที่มีเทศกาลพิเศษ เช่น วันทอดกฐิน หรือวันสำคัญทางศาสนา นอกจากนั้นก็จะเป็นการพิมพ์เพื่อจำหน่ายซึ่งผู้ที่ได้อ่านก็จะมีแต่ผู้ที่กำลังในการซื้อ ทำให้งานเผยแผ่ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มชนส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายของวัด

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ หรือเอกสารต่าง ๆ ออกเผยแผ่แก่พุทธบริษัทเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข

3) การเน้นพิธีกรรมมากขึ้น ใช้เวลาในการแสดงธรรม บรรยายธรรมน้อยลง วัดชลประทานฯให้ความสำคัญต่อการแสดงธรรมหรือบรรยายธรรมมากกว่าการประกอบพิธีกรรม เช่น ในพิธีกรรมการจัดงานศพ ทางวัดได้กำหนดให้มีการแสดงธรรมก่อนสวดทุกครั้ง โดยใช้เวลาในการแสดงธรรมประมาณ 45-50 นาที ต่อจากนั้นก็สวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์เพียงข้อเดียว ทั้งนี้เป็นไปตามอุดมการณ์ของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ที่ต้องการให้ผู้มาประกอบพิธีกรรมได้ประโยชน์จากการฟังธรรมให้มากที่สุด เพราะการสวดนั้นชาวบ้านฟังไม่เข้าใจ ไม่รู้ความหมายหากพูดธรรมะเป็นภาษาไทยชาวบ้านจะฟังเข้าใจ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ แต่ในปัจจุบันเริ่มมีฆราวาสบางกลุ่มไม่ให้ความสนใจในการฟังธรรม มุ่งเน้นแต่เรื่องพิธีกรรม กล่าวคือเวลาพระแสดงธรรมก็จะไม่ยอมเข้ามานั่งฟังภายในศาลา บางครั้งก็นั่งคุยส่งเสียงดังรบกวนการแสดงธรรม ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ส่งผลกระทบต่องานด้านการเผยแผ่

4) ฆราวาสยึดติดในแนวคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ การยึดติดในแนวคิดเดิมหรือความเชื่อเดิมที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นเรื่องปกติของฆราวาสเป็น

อุปสรรคที่สำคัญต่อการดำเนินนโยบายของวัด เนื่องจากความเชื่อบางอย่างขัดกับนโยบายของวัดโดยตรง เช่น ความเชื่อว่าการประกอบพิธีกรรมจะสมบูรณ์ได้ต้องมีเหล้า หมากพลู และบุหรี่เป็นส่วนประกอบด้วย ดังนั้น พฤติกรรมที่เห็นได้บ่อยที่สุดก็คือการถวายหมากพลูและบุหรี่แก่พระสงฆ์ ถึงแม้พระสงฆ์จะหักห้ามหรืออธิบายให้ฟัง ก็จะไม่ปฏิบัติตามส่วนมากจะให้เกิดผลว่าปฏิบัติเช่นนั้นมานานแล้ว หากไม่ได้ถวายจะไม่สบายใจ ในกรณีเช่นนี้พระมหารวย กิตติวณฺโณ ได้กล่าวยืนยันไว้ว่า

ฆราวาสบางท่านเมื่อมาบำเพ็ญบุญเลี้ยงภัตตาหารพระที่วัด นอกจากถวายอาหารแล้วก็จะถวายหมากพลูและบุหรี่ด้วย เมื่อพระไม่รับก็จะขอร้องให้รับ ส่วนมากก็จะอ้างว่า ถ้าไม่ได้ถวายจะไม่สบายใจเพราะคิดว่าการทำบุญนั้นไม่สมบูรณ์ ได้บุญน้อย คนที่มีความเชื่ออย่างนี้พูดยาก บอกเท่าไรก็ไม่ฟัง จะห้ามได้ก็ต้องอ้างพระวินัย อ้างกฎระเบียบของวัด ซึ่งบางท่านก็ไม่พอใจ ไม่มาวัดอีกเลย⁷

จากคำบอกกล่าวของพระมหารวย กิตติวณฺโณ ได้แสดงให้เห็นว่า การยึดติดในแนวคิดหรือความเชื่อเดิมที่ผิดของฆราวาส เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบายของวัดเนื่องจากฆราวาสเหล่านั้นมักจะไม่นับปฏิบัติตามกฎระเบียบของวัด เช่น วัดห้ามถวายบุหรี่แก่พระสงฆ์ ก็พยายามจะถวายเพราะเชื่อว่าการถวายบุหรี่เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของการทำบุญ หากไม่ได้ถวายการทำบุญก็จะไม่สมบูรณ์ ที่สำคัญคือคนที่มีความเชื่อเช่นนี้โดยส่วนมากจะไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ ถึงแม้บางท่านได้ฟังแนวคิดของวัดแล้วแสดงปฏิกิริยาว่าเห็นด้วย แต่เวลาปฏิบัติจริงก็ยังปฏิบัติตามแนวคิดเดิมของตน ไม่ยอมเปลี่ยน พฤติกรรมดังที่กล่าวมาจึงเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบายป้องกันและกำจัดอบายมุขของวัด

ทั้งสี่ประเด็นหลักที่ผู้วิจัยได้กล่าวมา จัดได้ว่าเป็นอุปสรรคหรือปัญหาทางด้านการเผยแผ่ที่ทางวัดชลประทานฯต้องประสบในการดำเนินนโยบายพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข ซึ่งโดยส่วนมากเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ถ้ามองความคิดเห็นจากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์ในเรื่องการเผยแผ่ ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่ทางวัดประสบได้ในระดับหนึ่ง และเพื่อต้องการให้ประเด็นนี้ชัดเจนยิ่งขึ้นผู้วิจัยได้นำประเด็นปัญหา ทั้ง 4 ประการนี้ไปสอบถามความคิดเห็นจากพระภิกษุที่จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯและฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดเช่นเดียวกับประเด็นอื่น ๆ เพื่อต้องการทราบว่าท่านเหล่านั้นมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาทั้ง 4 ประการนี้ มองปัญหาข้อใดว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายด้านการเผย

⁷สัมภาษณ์ พระมหารวย กิตติวณฺโณ (เดชนครินทร์), 13 มีนาคม 2549.

แม่ของวัดมากที่สุด และจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทำให้ทราบถึงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาด้านการเผยแพร่อย่างชัดเจน

4.2.2 ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม

ก) กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบรรพชิต ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการเผยแพร่ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่า บรรพชิตผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเช่นไรเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการเผยแพร่ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบผล ดังปรากฏตามตารางที่ 4.86 ดังนี้

ตารางที่ 4.5

ข้อใดต่อไปนี่ที่ท่านคิดว่า เป็นอุปสรรคต่อการเผยแพร่นโยบายคอบายมุขในวัด
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อความ	จำนวนความถี่	ร้อยละ
จำนวนพระภิกษุที่ทำหน้าที่เผยแผ่ลดน้อยลง	57	27.28
ขาดงบประมาณในการจัดทำหนังสือ เอกสารเผยแพร่	31	14.83
การเน้นพิธีกรรมมากขึ้น ให้ความสำคัญในการแสดงธรรม บรรยายธรรมน้อยลง	19	9.09
ฆราวาสยึดติดในแนวคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ	102	48.80
รวม	209	100.00

หมายเหตุ: คิดจากความถี่ของจำนวนการตอบแบบสอบถามทั้งหมด

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่ออุปสรรคต่อการเผยแพร่คอบายมุขในวัด ได้แก่ ฆราวาสยึดติดในแนวคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ ร้อยละ 48.80 (102 คน) จำนวนพระภิกษุที่ทำหน้าที่เผยแผ่ลดน้อยลง ร้อยละ 27.28 (57 คน) ขาดงบประมาณในการจัดทำหนังสือ เอกสาร ร้อยละ 14.83 (31

คะแนน) การเน้นพิธีกรรมมากขึ้น ให้เวลาในการแสดงธรรม บรรยายธรรมน้อยลง ร้อยละ 9.09 (19 คะแนน)

จากข้อมูลในตารางที่ 4.5 ได้แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ที่จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯ ส่วนใหญ่มองว่าปัญหาเรื่องการยึดติดในแนวคิดเดิมและไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ เป็นปัญหาที่พบบ่อยที่สุดหรือมีผลกระทบกับการดำเนินนโยบายของวัดมากที่สุด มากกว่าปัญหาด้านอื่น ๆ

ข) กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นฆราวาส ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดชลประทานฯ มีทัศนะเช่นไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลตามตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6

ข้อใดต่อไปนี่ที่ท่านคิดว่า เป็นอุปสรรคต่อการเผยแผ่นโยบายงดอบายมุขในวัด

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนพระภิกษุที่ทำหน้าที่เผยแผ่ลดน้อยลง	94	31.33
ขาดงบประมาณในการจัดทำหนังสือเอกสารเผยแผ่	41	13.67
การเน้นพิธีกรรมมากขึ้น ให้เวลาในการแสดงธรรม บรรยายธรรมน้อยลง	26	8.67
ฆราวาสยึดติดในแนวคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ	139	46.33
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่ออุปสรรคต่อการเผยแผ่นโยบายงดอบายมุขในวัด ได้แก่ ฆราวาสยึดติดในแนวคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ ร้อยละ 46.33 (139 คน) จำนวนพระภิกษุที่ทำหน้าที่เผยแผ่ลดน้อยลง ร้อยละ 31.33 (94 คน) ขาดงบประมาณในการจัดทำหนังสือ เอกสารเผยแผ่ ร้อยละ 13.67 (41 คน) การเน้นพิธีกรรมมากขึ้น ให้เวลาในการแสดงธรรมบรรยายธรรมน้อยลง ร้อยละ 8.67 (26 คน)

จากข้อมูลในตารางที่ 4.6 ได้สะท้อนให้เห็นว่าฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดมองว่าปัญหาการยึดติดในแนวคิดเดิมไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ เป็นปัญหาที่พบบ่อยและ

ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายของวัดมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นพระภิกษุ ดังนั้นจึงสรุปได้ในระดับหนึ่งว่า ปัญหาการยึดติดในแนวคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ เป็นปัญหาที่มีผลกระทบกับวัดมากที่สุด

4.3 แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

แนวทางการแก้ไข้ปัญหาผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักคือ การแก้ไข้ปัญหาด้านการปกครอง และการแก้ไข้ปัญหาด้านการเผยแผ่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 แนวทางการแก้ไข้ปัญหาด้านการบริหารการปกครอง

แนวทางการแก้ไข้ปัญหาด้านการปกครอง สามารถแบ่งได้ 2 ระดับคือ การแก้ไข้ปัญหาเฉพาะหน้า และการแก้ไข้ปัญหาในระยะยาว

1) การแก้ไข้ปัญหาเฉพาะหน้า ผู้วิจัยมุ่งประเด็นไปที่การแสดงบทบาทของพระสงฆ์และฆราวาสในการให้ความร่วมมือกับทางวัดเพื่อช่วยป้องกันและกำจัดอบายมุขที่เกิดขึ้นในวัด เช่น หากมีใครก่ออบายมุขไม่ว่าจะเป็นการเสพยาเสพติด ดื่มสุรา หรือเล่นการพนันภายในวัด ผู้ที่พบเห็นต้องรีบแก้ไข้ปัญหาทันที โดยการเข้าไปปรามบอกให้หยุดพฤติกรรมนั้น หรือรีบแจ้งให้เจ้าอาวาสทราบ หรือแจ้งตำรวจให้มาจัดการก็ได้ หากทุกคนให้ความร่วมมือกันในลักษณะนี้ปัญหาอบายมุขในวัดก็จะลดลงอย่างแน่นอน

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุที่จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯ และฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด เพื่อต้องการทราบว่าหากได้พบเห็นผู้ก่ออบายมุขภายในเขตวัด ท่านเหล่านั้นจะเลือกใช้วิธีใดในการร่วมมือกับวัดเพื่อกำจัดอบายมุข และจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำให้ทราบถึงวิธีการที่ท่านเหล่านั้นจะนำมาใช้ในการแก้ไข้ปัญหาอบายมุขในเขตวัด

ก) ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบรรพชิต ซึ่งได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไข้ปัญหาอบายมุขในเขตวัด ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่า หากพบผู้ก่ออบายมุขภายในเขตวัด พระสงฆ์จะเลือกแก้ไข้ปัญหาด้วยวิธีใด และจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบถึงวิธีการที่พระสงฆ์เลือกใช้ ดังตารางที่ 4.7-4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.7

หากท่านเห็นพระภิกษุสามเณรหรือศิษย์วัด ต้มสุราหรือเสพสิ่งเสพติดในวัดท่านจะแก้ปัญหาได้อย่างไร

ข้อความ	จำนวน/รูป	ร้อยละ
แจ้งเจ้าอาวาส	57	37.50
แจ้งตำรวจ	7	4.61
เข้าไปบอกให้หยุด	88	57.89
รวม	152	100.00

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาหากเห็นพระภิกษุสามเณร หรือศิษย์วัด ต้มสุราหรือเสพสิ่งเสพติดในวัดท่านจะทำอย่างไร ได้แก่ เข้าไปบอกให้หยุด ร้อยละ 57.89 (88 รูป) แจ้งเจ้าอาวาส ร้อยละ 37.50 (57 รูป) และ แจ้งตำรวจ ร้อยละ 4.61 (7 รูป)

ตารางที่ 4.8

หากท่านเห็นฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรมในวัด ต้มสุราหรือเสพสิ่งเสพติดในวัด ท่านจะแก้ปัญหาได้อย่างไร

ข้อความ	จำนวน/รูป	ร้อยละ
แจ้งเจ้าอาวาส	57	37.50
แจ้งตำรวจ	11	7.24
เข้าไปบอกให้หยุด	84	55.76
รวม	152	100.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาหากเห็นฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรม ต้มสุราหรือเสพสารเสพติดในวัด ได้แก่ เข้าไปบอกให้หยุด ร้อยละ 55.76 (84 รูป) แจ้งเจ้าอาวาส ร้อยละ 37.50 (57 รูป) และแจ้งตำรวจ ร้อยละ 7.24 (11 รูป)

ตารางที่ 4.9

หากท่านเห็นพระภิกษุ สามเณรหรือศิษย์วัดเล่นการพนันในวัดท่านจะแก้ปัญหานี้อย่างไร

ข้อความ	จำนวน/รูป	ร้อยละ
แจ้งเจ้าอาวาส	66	43.42
แจ้งตำรวจ	12	7.90
เข้าไปบอกให้หยุด	74	48.68
รวม	152	100.00

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหากหากเห็นพระภิกษุ สามเณรหรือศิษย์วัดเล่นการพนันในวัดท่านจะแก้ปัญหานี้โดยวิธีใด ได้แก่ เข้าไปบอกให้หยุด ร้อยละ 48.68 (74 รูป) แจ้งเจ้าอาวาส ร้อยละ 43.42 (66 รูป) และแจ้งตำรวจ ร้อยละ 7.90 (12 รูป)

ตารางที่ 4.10

หากท่านเห็นฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรมในวัด เล่นการพนันในวัดท่านจะแก้ปัญหานี้อย่างไร

ข้อความ	จำนวน/รูป	ร้อยละ
แจ้งเจ้าอาวาส	58	38.16
แจ้งตำรวจ	24	15.79
เข้าไปบอกให้หยุด	70	46.05
รวม	152	100.00

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหากหากเห็นฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรมในวัด เล่นการพนันในวัดท่านจะแก้ปัญหานี้โดยวิธีใด ได้แก่ เข้าไปบอกให้หยุด ร้อยละ 46.05 (70 รูป) แจ้งเจ้าอาวาส ร้อยละ 38.16 (58 รูป) และแจ้งตำรวจ ร้อยละ 15.79 (24 รูป)

ตารางที่ 4.11

ท่านคิดว่า เจ้าอาวาสควรลงโทษพระภิกษุหรือสามเณรที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างไร

ข้อความ	จำนวน/รูป	ร้อยละ
ให้ลาสิกขา	90	59.21
ไล่ออกจากวัด	20	13.16
แจ้งตำรวจจับ	6	3.95
ตักเตือน	36	23.68
รวม	152	100.00

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการลงโทษพระภิกษุหรือสามเณรที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างไร ได้แก่ ให้ลาสิกขาร้อยละ 59.21 (90 รูป) ตักเตือน ร้อยละ 23.68 (36 รูป) ไล่ออกจากวัด ร้อยละ 13.16 (20 รูป) แจ้งตำรวจ ร้อยละ 3.95 (6 รูป)

ตารางที่ 4.12

เจ้าอาวาสควรลงโทษศิษย์วัดที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างไร

ข้อความ	จำนวน/รูป	ร้อยละ
ไล่ออกจากวัด	77	50.66
ตักเตือน	74	48.68
แจ้งตำรวจจับ	1	0.66
รวม	152	100.00

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการลงโทษศิษย์วัดที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างไร ได้แก่ ไล่ออกจากวัด ร้อยละ 50.66 (77 รูป) ตักเตือน ร้อยละ 48.68 (74 รูป) และแจ้งตำรวจจับ ร้อยละ 0.66 (1 รูป)

ตารางที่ 4.13

หากเจ้าภาพปล่อยให้มีการเล่นการพนันหรือดื่มสุรานิงานพิธีที่จัดในวัด
เจ้าอาวาสควรจัดการเรื่องนี้อย่างไร

ข้อความ	จำนวน/รูป	ร้อยละ
ให้งดการจัดงาน	104	68.42
ดักเตือน	44	28.95
แจ้งตำรวจ	4	2.63
รวม	152	100.00

จากตารางที่ 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการลงโทษหากเจ้าภาพปล่อยให้มีการเล่นการพนันหรือดื่มสุรานิงานพิธีที่จัดในวัด เจ้าอาวาสควรจัดการเรื่องนี้อย่างไร ได้แก่ ให้งดจัดงาน ร้อยละ 68.42 (104 รูป) ดักเตือน ร้อยละ 28.95 (44 รูป) แจ้งตำรวจจับ ร้อยละ 2.63 (4 รูป)

ข) ข้อมูลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นฆราวาส ซึ่งได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาอบายมุขในเขตวัด ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าเมื่อพบเห็นคนก่ออบายมุขในเขตวัด ฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดชลประทานฯ จะเลือกใช้วิธีใดในการแก้ปัญหา และจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ทำให้ทราบถึงวิธีการที่ฆราวาสเหล่านั้นจะเลือกใช้ดังผลที่ปรากฏตามตารางที่ 4.14-4.20 ดังนี้

ตารางที่ 4.14

หากท่านเห็นพระภิกษุสามเณร หรือศิษย์วัด ดื่มสุราหรือเสพสิ่งเสพติดในวัด
ท่านจะแก้ปัญหานี้อย่างไร

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
แจ้งเจ้าอาวาส	269	89.67
แจ้งตำรวจ	22	7.33
เข้าไปบอกให้หยุด	9	3.00
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาหากเห็นพระภิกษุสามเณร หรือศิษย์วัด ตีมสุมหรือเสพสิ่งเสพติดในวัดท่านจะทำอะไร ได้แก่ แจ้งเจ้าอาวาส ร้อยละ 89.67 (269 คน) แจ้งตำรวจ ร้อยละ 7.33 (22 คน) และเข้าไปบอกให้หยุด ร้อยละ 3.00 (9 คน)

ตารางที่ 4.15

หากท่านเห็นฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรมในวัด ตีมสุมหรือเสพสิ่งเสพติดในวัด ท่านจะแก้ปัญหาอย่างไร

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
แจ้งเจ้าอาวาส	186	62.00
แจ้งตำรวจ	66	22.00
เข้าไปบอกให้หยุด	48	16.00
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาหากเห็นฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรมในวัด ตีมสุมหรือเสพสิ่งเสพติดในวัดท่านจะแก้ปัญหา อย่างไร ได้แก่ แจ้งเจ้าอาวาส ร้อยละ 62.00 (186 คน) แจ้งตำรวจ ร้อยละ 22.00 (66 คน) และเข้าไปบอกให้หยุด ร้อยละ 16.00 (48 คน)

ตารางที่ 4.16

หากท่านเห็นพระภิกษุ สามเณรหรือศิษย์วัดเล่นการพนันในวัดท่านจะแก้ปัญหาอย่างไร

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
แจ้งเจ้าอาวาส	230	76.67
แจ้งตำรวจ	53	17.67
เข้าไปบอกให้หยุด	17	5.66
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4.16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาหากเห็นพระภิกษุ สามเณรหรือศิษย์วัดเล่นการพนันในวัดท่านจะแก้ปัญหานี้อย่างไร ได้แก่ แจ้งเจ้าอาวาส ร้อยละ 76.67 (230 คน) แจ้งตำรวจ ร้อยละ 17.67 (53 คน) เข้าไปบอกให้หยุด ร้อยละ 5.66 (17 คน)

ตารางที่ 4.17

หากท่านเห็นฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรมในวัด เล่นการพนันในวัดท่านจะแก้ปัญหานี้อย่างไร

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
แจ้งเจ้าอาวาส	162	54.00
แจ้งตำรวจ	111	37.00
เข้าไปบอกให้หยุด	27	9.00
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4.17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการแก้ปัญหาหากเห็นฆราวาสผู้มาประกอบพิธีกรรมเล่นการพนันในวัด ท่านจะแก้ปัญหานี้อย่างไร ได้แก่ แจ้งเจ้าอาวาส ร้อยละ 54.00 (162 คน) แจ้งตำรวจ ร้อยละ 37.00 (111 คน) และ เข้าไปบอกให้หยุด ร้อยละ 9.00 (27 คน)

ตารางที่ 4.18

ท่านคิดว่า เจ้าอาวาสควรลงโทษพระภิกษุหรือสามเณรที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างไร

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ให้ลาสิกขา	180	60.00
ไล่ออกจากวัด	40	13.33
แจ้งตำรวจจับ	13	4.33
ตักเตือน	67	22.34
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการ
ลงโทษพระภิกษุหรือสามเณรที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างไร ได้แก่ ให้ลาสิกขา ร้อย
ละ 60.00 (180 คน) ตักเตือน ร้อยละ 22.34 (67 คน) ไล่ออกจากวัด ร้อยละ 13.33 (40 คน)
แจ้งตำรวจ ร้อยละ 4.33 (13 คน)

ตารางที่ 4.19

เจ้าอาวาสควรลงโทษศิษย์วัดที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างไร

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ไล่ออกจากวัด	158	52.67
ตักเตือน	135	45.00
แจ้งตำรวจจับ	7	2.33
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4.19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการ
ลงโทษศิษย์วัดที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุขอย่างไร ได้แก่ ไล่ออกจากวัด ร้อยละ 52.67
(158 คน) ตักเตือน ร้อยละ 45.00 (135 คน) และแจ้งตำรวจจับ ร้อยละ 2.33 (7 คน)

ตารางที่ 4.20

หากเจ้าภาพปล่อยให้มีการเล่นการพนันหรือดื่มสุรในงานพิธีที่จัดในวัด
เจ้าอาวาสควรจัดการเรื่องนี้อย่างไร

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ให้งดการจัดงาน	152	50.67
ตักเตือน	135	45.00
แจ้งตำรวจ	13	4.33
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4.20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการลงโทษหากเจ้าภาพปล่อยให้มีการเล่นการพนันหรือดื่มสุรานิงานพิธีที่จัดในวัด เจ้าอาวาสควรจัดการเรื่องนี้อย่างไร ได้แก่ ให้งดจัดงาน ร้อยละ 50.67 (152 คน) ตักเตือน ร้อยละ 45.00 (135 คน) แจ้งตำรวจจับ ร้อยละ 4.33 (13 คน)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการที่พระภิกษุผู้จำพรรษาภายในวัดชลประทานฯ และฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัดจะเลือกใช้ในการช่วยกำจัดอบายมุขในเขตวัดอย่างชัดเจน ซึ่งถ้าหากทุก ๆ ฝ่ายช่วยกันแก้ปัญหาอย่างนี้ อบายมุขในเขตวัดก็คงจะลดลงหรือหมดไปจากวัดได้ในที่สุด

2) การแก้ปัญหาในระยะยาว กล่าวคือทางวัดจะต้องมีมาตรการในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ในแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดผลอย่างถาวร เริ่มต้นจากการศึกษาถึงช่องว่างที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาแล้วหาวิธีการเพื่อปิดช่องว่างนั้นเสีย โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น

ก) ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับเรื่องอบายมุขอย่างชัดเจน เข้มงวดในการใช้กฎระเบียบมากยิ่งขึ้น

ข) แต่งตั้งพระเจ้าหน้าที่ในการสอดส่องดูแลอย่างทั่วถึง

ค) ประชุมทำความเข้าใจเรื่องกฎระเบียบให้มากขึ้น ทั้งกับพระภิกษุสามเณร ศิษย์วัด และฆราวาสที่มาประกอบพิธีกรรมที่วัด

ง) ลงโทษผู้ที่ละเมิดอย่างเฉียบขาด

จ) ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามามีส่วนร่วมกับวัดในการคอยสอดส่องดูแลและปราบปรามอบายมุขภายในวัด

ฉ) ประสานงานกับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการคอยสอดส่องดูแลและปราบปรามอบายมุขในวัด

ช) จัดทำคู่มือเกี่ยวกับกฎระเบียบในการมาประกอบพิธีกรรมที่วัดแจก

หากทำได้ครอบคลุมในประเด็นดังกล่าวมานี้ โอกาสที่อบายมุขจะเกิดขึ้นในวัดก็เป็นไปได้ยากขึ้นและเป็นการแก้ปัญหาได้ในระยะยาว

4.3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเผยแผ่

ดังที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นแล้วว่า วัดชลประทานฯต้องประสบกับปัญหาด้านการเผยแผ่หลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดพระภิกษุที่ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่ ปัญหาด้านการขาดงบประมาณในการพิมพ์หนังสือหรือเอกสารเผยแผ่ และปัญหาที่สำคัญที่สุดคือปัญหาการยึดติดในแนวคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯของฆราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด ซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะปัญหาการขาดพระภิกษุนักเผยแผ่และปัญหาการยึดติดในแนวคิดเดิม ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พระสงฆ์หลายรูปที่รับผิดชอบหรือมีบทบาทด้านการเผยแผ่ ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ปัญหาของวัดชลประทานฯ ดังนี้

ก) แนวทางการแก้ปัญหาคาดพระนักเผยแผ่ ในการแก้ปัญหาเรื่องการขาดพระนักเผยแผ่นั้น พระภิกษุผู้ทำหน้าที่ด้านการเผยแผ่หลายรูปได้เสนอวิธีการแก้ปัญหา เช่น พระมหาเฉลิม ปิยทูลสี พระวิทยากรและเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ประจำศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานฯได้เสนอแนวทางว่า "การแก้ปัญหาคาดพระนักเผยแผ่สิ่งที่ต้องทำเป็นอันดับแรกคือ การจัดทำหลักสูตรเพื่อฝึกอบรมพระนักเผยแผ่อย่างเป็นระบบ แล้วจัดให้มีการฝึกอบรมเป็นประจำทุกปีโดยตั้งเป็นกฎของวัดเพื่อให้พระภิกษุทุกรูปที่อยู่จำพรรษาภายในวัดเข้าร่วมกิจกรรม"⁸ นอกจากนี้ พระจිරศักดิ์ จตุตสสุโล วิทยากรประจำศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานฯ ได้กล่าวเสริมในส่วนของการจัดหลักสูตรการอบรมว่า

ทางวัดนอกจากจะใช้บุคลากรภายในวัดเป็นวิทยากรผู้ฝึกอบรมแล้วควรจะนิมนต์หรือเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถด้านการเผยแผ่มาร่วมในกิจกรรมด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้และเทคนิควิธีการที่หลากหลายขึ้น พร้อมกันนั้นก็ควรเปิดโอกาสให้ทุกรูปได้ฝึกฝนตนเองโดยจัดตารางให้ผลัดเปลี่ยนกันแสดงธรรม ปาฐกถาธรรมอย่างสม่ำเสมอตามสถานที่ต่าง ๆ หรือเมื่อวัดมีงานพิธีเพื่อให้เกิดความชำนาญมากขึ้น⁹

จากทัศนะของพระสงฆ์ทั้งสองรูปที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในเบื้องต้น หากนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังให้เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีที่ดีอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาการลดจำนวนลง

⁸สัมภาษณ์ พระมหาเฉลิม ปิยทูลสี, พระวิทยากรและเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ประจำศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา, 13 มีนาคม 2549.

⁹สัมภาษณ์ พระจिरศักดิ์ จตุตสสุโล, พระวิทยากรประจำศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา, 11 มีนาคม 2549.

ของพระนักเผยแผ่ เนื่องจากวิธีการนี้จะทำให้เกิดพระนักเผยแผ่รุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนรุ่นเก่าอยู่ตลอดเวลา กิจกรรมด้านการเผยแผ่ก็จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ข) แนวทางการแก้ปัญหาการยึดติดกับแนวคิดเดิมไม่ยอมรับแนวคิดของวัดชลประทานฯ ของชมราวาสผู้มาบำเพ็ญบุญที่วัด การแก้ปัญหาในประเด็นนี้ จากการสอบถามพระสงฆ์หลายรูปก็ได้รับคำตอบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น พระมหาเผียน อนุจारी ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายการเผยแผ่ กล่าวว่า “เรื่องทัศนคติเป็นเรื่องที่แก้ยาก เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ในความรู้สึกของเขามาช้านาน หน้าที่ของพระก็ต้องพยายามให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับเขา อาจจะต้องใช้เวลาแต่ก็ต้องทำ คือต้องพูดกันบ่อย ๆ พร้อมกับปฏิบัติให้เขาเห็นเป็นแบบอย่าง”¹⁰ ทางด้านพระครูปลัดฤทธิ ธิรจิตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสด้านการเผยแผ่ฝ่ายต่างประเทศ ได้เสนอแนะวิธีการว่า

พระสงฆ์ทุกรูปของวัดต้องพูดและปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น เรื่องการห้ามโยมถวายบุญให้กับพระสงฆ์ เมื่อมีโยมมาถวายทุกรูปก็ต้องไม่รับเหมือนกันหมด หากรูปหนึ่งรับ อีกรูปไม่รับชาวบ้านก็จะเกิดความสับสน เมื่อทุกรูปปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันอาจจะจะเป็นเหตุจูงใจให้ชาวบ้านเกิดความศรัทธา จนเปลี่ยนแนวคิดเดิมของตนได้¹¹

จากแนวคิดและวิธีการของพระเถระทั้งสองรูป ทำให้ผู้วิจัยเกิดความคิดว่า การจะแก้ปัญหาในเรื่องนี้ พระสงฆ์ภายในวัดต้องพยายามอธิบายให้ชมราวาสได้รับทราบถึงอุดมการณ์ของวัด กล่าวคือ ในการบรรยายธรรม ปาฐกถาธรรม ควรพูดเรื่องอภัยมุข หรืออุดมการณ์ของวัดให้มากขึ้น โดยต้องพยายามอธิบายให้ชมราวาสเข้าใจถึงอุดมการณ์ของวัด พร้อมกับปฏิบัติให้เขาเห็นเป็นแบบอย่าง ซึ่งอาจจะทำให้สามารถเปลี่ยนเจตคติของบุคคลเหล่านั้นได้บ้าง ที่สำคัญคือพระทุกรูปภายในวัดต้องยืนหยัดในอุดมการณ์ของวัดอย่างเสมอต้นเสมอปลายและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคของวัดชลประทานฯ ในการพัฒนาวัดให้เป็นเขตปลอดอบายมุข รวมถึงแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานั้นซึ่งทำให้เห็นว่าในการดำเนินกิจกรรมของวัดนั้น กว่าจะประสบความสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง วัดต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคไม่น้อยเลยทีเดียว แต่อย่างไรก็ตามปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งพระสงฆ์และชมราวาส

¹⁰สัมภาษณ์ พระมหาเผียน อนุจारी, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายการเผยแผ่, 12 มีนาคม 2549.

¹¹สัมภาษณ์ พระครูปลัดฤทธิ ธิรจิตโต, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสด้านการเผยแผ่ฝ่ายต่างประเทศ, 11 มีนาคม 2549.